

USTAWA

z dnia 17 czerwca 1959 r.

o współodpowiedzialności majątkowej pracowników za niedobory w przedsiębiorstwach obrotu towarowego.

Art. 1. § 1. Przepisy niniejszej ustawy stosuje się w przypadku powierzenia mienia w uspołecznionych przedsiębiorstwach obrotu towarowego.

§ 2. Przez przedsiębiorstwa obrotu towarowego rozumie się przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie zbytu, skupu, sprzedaży hurtowej, sprzedaży detalicznej i przemysłu gastronomicznego.

§ 3. W innych jednostkach organizacyjnych niż określone w §§ 1 i 2 przepisy ustawy w zakresie odpowiedzialności wspólnej mogą być odpowiednio stosowane za zgodą jednostki nadrzędnej.

§ 4. Ilekroć w ustawie używa się określenia „sklep”, należy przez nie rozumieć wydzieloną część przedsiębiorstwa, w której następuje powierzenie mienia (punkt sprzedaży detalicznej, magazyn, apteka, punkt skupu); sklepem w rozumieniu ustawy jest także wydzielone miejsce sprzedaży odrębnie rozliczane, jak dział, stoisko lub bufet.

§ 5. Ilekroć w ustawie używa się określenia „personel sprzedający”, należy przez nie rozumieć także wszystkie osoby, którym powierza się wspólnie mienie (magazynierzy, farmaceutyci, personel skupujący).

Art. 2. § 1. Pracownicy uspołecznionego sklepu, należący do personelu sprzedającego, mogą — jeśli personel ten nie przekracza sześciu osób, a w sklepach czynnych na trzy zmiany dziewięciu osób — przyjąć na siebie w umowie pisemnej odpowiedzialność majątkową za szkodę spowodowaną powstaniem niedoboru w towarach i innych składnikach majątkowych jako odpowiedzialność wspólną. W sklepach samoobsługowych odpowiedzialność taką pracownicy mogą na siebie przyjąć bez względu na liczebność personelu.

§ 2. Do personelu sprzedającego zalicza się kierownika sklepu, jego zastępcę, sprzedawców oraz osobę pełniącą w sklepie funkcję kasjera, jeśli kasa nie jest rozliczana oddzielnie.

§ 3. Każda zmiana w składzie personelu, który przyjął na siebie odpowiedzialność wspólną, wymaga zawarcia nowej umowy.

§ 4. Pracownicy, ponoszący odpowiedzialność wspólną, odpowiadają w częściach określonych w umowie. Jednakże w razie stwierdzenia, że niedobór w całości lub w części został spowodowany przez niektórych pracowników, za całość niedoboru lub określoną jego część odpowiadają tylko sprawcy szkody, co nie wyłącza ich odpowiedzialności za resztę niedoboru wraz z pozostałymi pracownikami w myśl zasady odpowiedzialności wspólnej.

§ 5. Pracownicy ponoszący odpowiedzialność wspólną stają się wolni od odpowiedzialności w takim zakresie, w jakim udowodnią, że niedobór jest następstwem okoliczności, za które nie odpowiadają.

Art. 3. § 1. Warunkiem odpowiedzialności wspólnej jest powierzenie, przy przejmowaniu sklepu, towarów i innych składników majątkowych, bądź łącznie wszystkim pracownikom odpowiedzialnym według zasad art. 2, bądź samemu kierownikowi sklepu lub innemu pracownikowi w okolicznościach umożliwiających pozostałym pracownikom branie udziału w przeprowadzeniu inwentaryzacji i zgłaszanie związanych z tą czynnością zarzutów.

§ 2. Pracownikowi ponoszącemu odpowiedzialność wspólną przysługuje prawo wglądu w rachunkowość sklepu i brania udziału w przyjmowaniu towarów dostarczanych do sklepu.

Art. 4. Pracownikiem odpowiedzialnym według zasad art. 2 może być jedynie osoba, na której zatrudnienie w sklepie wyrażą zgodę pozostali pracownicy współodpowiedzialni.

Art. 5. § 1. Poza pracownikami ponoszącymi odpowiedzialność wspólną nie wolno w sklepie zatrudniać innych pracowników należących do personelu sprzedającego.

§ 2. Za pisemną zgodą wszystkich pracowników, ponoszących odpowiedzialność wspólną, pracownik nowo przyjęty może być zwolniony na czas określony, nie przekraczający trzech miesięcy, od ponoszenia wspólnej odpowiedzialności majątkowej.

§ 3. Za pisemną zgodą wszystkich pracowników, ponoszących odpowiedzialność wspólną, wolno także zatrudniać w sklepie osoby odbywające naukę zawodu, praktykę lub wstępny staż pracy; osoby te nie ponoszą odpowiedzialności wspólnej.

Art. 6. Niemożność pełnienia przez pracownika, ponoszącego odpowiedzialność wspólną, obowiązków przez okres nie przekraczający trzydziestu pięciu dni, pozostaje bez wpływu na zakres odpowiedzialności zarówno tego pracownika, jak i pozostałych pracowników wspólnie z nim odpowiedzialnych. W razie przedłużenia się nieobecności pracownika ponad trzydzieści pięć dni, należy w ciągu siedmiu dni przystąpić do przeprowadzenia inwentaryzacji.

Art. 7. § 1. Pracownik może umowę o odpowiedzialności wspólnej wypowiedzieć na piśmie na czternaście dni naprzód.

§ 2. Jeżeli wyliczenie sklepu wykaże niedobór, każdy z pracowników ponoszących odpowiedzialność wspólną może od umowy ustanawiającej taką odpowiedzialność odstąpić na piśmie ze skutkiem na przyszłość.

§ 3. Przedsiębiorstwo może odstąpić od umowy o odpowiedzialności wspólnej w każdym czasie.

Art. 8. W każdym przypadku, gdy ustawa łączy wygaśnięcie odpowiedzialności wspólnej z określonym terminem lub zdarzeniem, odpowiedzialność pracownika trwa do dnia zakończenia inwentaryzacji.

Art. 9. § 1. W razie niezawarcia umowy o odpowiedzialności wspólnej za szkodę spowodowaną powstaniem niedoboru odpowiada, oprócz kierownika sklepu, także jego zastępca (zastępcy), jeśli przy przejęciu sklepu towary lub inne składniki majątkowe powierzono im łącznie.

§ 2. W razie łącznego powierzenia mienia sklepu kierownikowi i jego zastępcy (zastępcom) do odpowiedzialności ich stosuje się odpowiednio przepisy o odpowiedzialności wspólnej.

Art. 10. § 1. Zatrudnienie pracownika bez zgody kierownika sklepu oraz bez zgody jego zastępcy (zastępców), któremu łącznie z kierownikiem powierzono mienie sklepu, jest niedopuszczalne.

§ 2. Na żądanie kierownika sklepu lub jego zastępcy, któremu łącznie z kierownikiem powierzono mienie sklepu (art. 9 § 1), przedsiębiorstwo obowiązane jest w ciągu czterech dni odwołać ze sklepu podległego im pracownika. W czasie od zgłoszenia żądania do odwołania kierownik lub jego zastępca mogą nie dopuścić pracownika do pełnienia obowiązków w sklepie.

Art. 11. W razie utrudniania pracownikom wykonywania praw określonych w art. 3 § 2 oraz naruszania przez przedsiębiorstwo przepisów art. 5 i 10, jak również terminów przeprowadzania inwentaryzacji, jakie określi Minister Handlu Wewnętrznego w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości (art. 15 § 1), sąd w procesie o odszkodowanie oceni, czy i jaki wpływ ma to na zakres odpowiedzialności pracownika lub pracowników, którym powierzono mienie sklepu.

Art. 12. Przydzielenia pracownikowi, który nie zechce ponosić odpowiedzialności wspólnej albo którego odwołania żąda kierownik sklepu lub jego zastępca, pracy równorzędnej w tej samej miejscowości nie uważa się za zmianę istotnych warunków umowy o pracę; jednakże pracownik może do czasu objęcia nowej pracy rozwiązać umowę o pracę ze skutkiem natychmiastowym.

Art. 13. § 1. Jeśli w toku postępowania przed sądem ujawni się, że za powstanie niedoboru odpowiadają oprócz osób pozwanych także inni pracownicy zatrudnieni w sklepie lub pełniący inne funkcje w przedsiębiorstwie (dyrektor, członek zarządu, główny księgowy), sąd wezwie tych pracowników do wzięcia udziału w sprawie i doręczy im odpisy pism procesowych i załączników. Wezwanie do wzięcia udziału w sprawie zastępuje pozwanie.

§ 2. Na żądanie pracowników dopozwanych sąd zarządzi ponowne przeprowadzenie dowodów, które zostały przeprowadzone przed dopozwaniem.

§ 3. Jeśli zastosowanie przepisu § 1 nie byłoby ze względu na stopień zaawansowania postępowania dowodowego albo z innej przyczyny celowe, o potrzebie wyłączenia powództwa przeciwko pracownikom nie pozwany sąd zawiadomi organ nadrzędny nad jednostką, która jest stroną powodową.

Art. 14. W sprawach odpowiedzialności majątkowej nie unormowanych niniejszą ustawą mają zastosowanie przepisy prawa powszechnego.

Art. 15. § 1. Minister Handlu Wewnętrznego w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości określi w drodze rozporządzenia zasady wykonania ustawy, a w szczególności terminy przeprowadzania inwentaryzacji oraz zasady zawierania umów.

§ 2. Minister Handlu Wewnętrznego w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości może w drodze rozporządzenia określić inne przypadki — poza przewidzianymi w art. 7 — dopuszczalności odstąpienia, przez pracownika od umowy o odpowiedzialności wspólnej.

Art. 16. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: A. Zawadzki
Sekretarz Rady Państwa: J. Horodecki